

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Ingrid Pettersson
+46 8 563 087 62
ingrid.petersson@uka.se

Flest utländska doktorandnybörjare från Asien

Forskarutbildningen rekryterar i hög grad internationellt och den övervägande delen av dessa doktorandnybörjare kommer från länder utanför EU. Men under de senaste tio åren har antalet doktorandnybörjare minskat från dessa länder och då främst från Asien. Däremot har coronapandemin hittills vare sig lett till någon minskning av det totala antalet nybörjare eller antalet utländska nybörjare på forskarnivå.

Efter avslutad examen på grundnivå och avancerad nivå fortsätter en del studenter till en utbildning på forskarnivå. Dessutom kommer många inresande studenter (utländska doktorander) för att genomföra sin forskarutbildning i Sverige.

Andelen utländska doktorandnybörjare har ökat de senaste tio åren och var 40 procent av det totala antalet nybörjare 2020. Men har det skett någon förändring av vilka länder som doktoranderna rekryteras från under de senaste tio åren? Eller har coronapandemin lett till förändringar i rekryteringen? I den här analysen studerar vi utvecklingen av utländska doktorandnybörjare i ett tioårsperspektiv.¹

Med utländska doktorander avses personer som har kommit till Sverige för att genomgå en forskarutbildning. De kan urskiljas i statistiken genom att de har beviljats uppehållstillstånd för studier och för att det beslutet fattades mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades. Alla utländska doktorander ansöker dock inte om uppehållstillstånd, och därför räknas även de doktorander som är utrikes födda och invandrade mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades.

Stort internationellt inslag på forskarnivå

Antalet utländska doktorandnybörjare har varierat under de senaste tio åren, se figur 1. Av de totalt 3 100 doktorandnybörjarna 2020 var 1 240 utländska doktorandnybörjare, vilket motsvarar 40 procent.

Mellan 2011 och 2012 ökade antalet utländska doktorandnybörjare, vilket innebar att andelen steg från 37 till 40 procent. Den har sedan dess legat runt 40 procent. Mellan 2012 och 2013 minskade antalet nybörjare markant, både svenska och utländska. En förklaring till minskningen av de

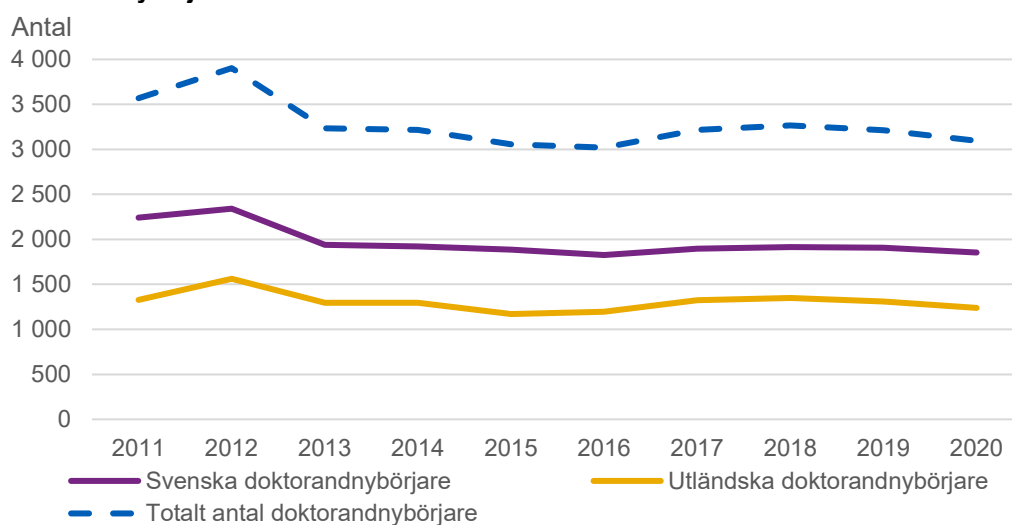
¹ Utvecklingen av utländska doktorander har tidigare behandlats i rapporten *Utländska doktorander i svensk forskarutbildning från Högskoleverket 2009*. I den presenterades analyser av utländska och svenska doktorander för perioden 1997 till och med 2007.

utländska nybörjarna är studieavgiftsreformen, som ledde till att antalet inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz på avancerad nivå minskade. De inresande studenterna på den nivån är en viktig rekryteringsbas till forskarutbildningen.

En annan förklaring till nedgången är att lärosätena fasade ut utbildningsbidragen till förmån för doktorandanställningar. Eftersom kostnaden för doktorandanställningar är högre än för utbildningsbidrag, kan det ekonomiska utrymmet för att rekrytera doktorander ha minskat inom några ämnen och lett till färre nybörjare.

Efter 2013 har både antalet svenska och utländska doktorandnybörjare varierat. Mellan 2019 och 2020 minskade antalet utländska doktorandnybörjare och antalet svenska doktorandnybörjare något, se figur 1. Men både antalet utländska och svenska doktorandnybörjare blir dock troligen något större, eftersom det finns en viss eftersläpning i rapporteringen. Vi kan hittills inte se att coronapandemin haft någon påverkan på antalet nybörjare.

Figur 1. Totala antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011–2020, uppdelat på svenska och utländska nybörjare.

Bland de utländska nybörjarna 2020 var männen något fler än kvinnorna, 55 procent män och 45 procent kvinnor. Det har varit fler män bland de utländska nybörjarna sedan uppgifterna började samlas in 1997. Däremot var andelen kvinnor högre bland de svenska nybörjarna 2020, 55 procent kvinnor och 45 procent män. Så har det varit de senaste tio åren, med undantag för ett år.

De utländska doktorandnybörjarna kan delas upp på nybörjare som kommer från

- länder inom EU/EES och Schweiz (härefter kallade länder inom EU)
- länder utanför EU/EES och Schweiz (härefter kallade länder utanför EU)
- okänd bakgrund

Flest utländska doktorandnybörjarna kommer från länder utanför EU 23 procent och 12 procent kommer från länder inom EU, se tabell 1.

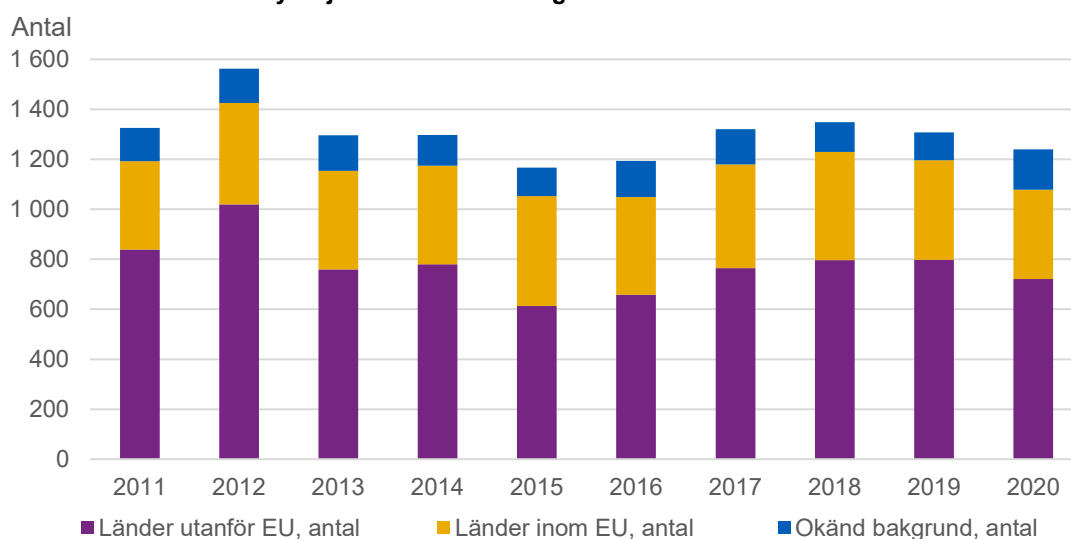
Tabell 1. Antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå 2020, uppdelat på svenska och utländska nybörjare.

		2020
		%
Doktorandnybörjare		
Svenska doktorandnybörjare		60
Utländska doktorandnybörjare		
	varav	
	doktorandnybörjare från länder utanför EU	23
	doktorandnybörjare från länder inom EU	12
	doktorandnybörjare med okänd bakgrund	5
Totalt		100

Doktorandnybörjare från länder utanför EU har minskat

Den övervägande delen av de utländska doktorandnybörjarna kommer från länder utanför EU, se figur 2. Men från 2012 till 2015 minskade antalet nybörjare från dessa länder, vilket kan vara en följd av studieavgiftsreformen. Mellan 2011 och 2012 ökade antalet doktorandnybörjare från länder inom EU och har sedan legat på samma nivå. Det innebär att doktorandnybörjarna från dessa länder utgör en större andel av det totala antalet utländska nybörjare sedan 2012.

Figur 2. Antalet utländska nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011–2020, uppdelat på länder inom EU, länder utanför EU och nybörjare med okänd bakgrund.

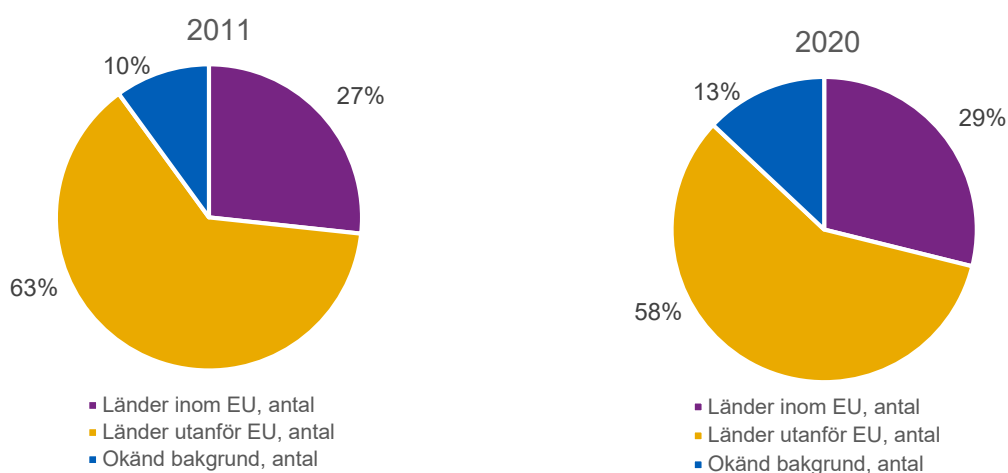
I gruppen utländska doktorandnybörjare ingår nybörjare med okänd bakgrund, vilket innebär att det saknas uppgift om land, se figur 2. Vi utgår från att doktorandnybörjare med okänd bakgrund inte är från Sverige. Det troligaste är att de är från Norden eller EU, eftersom personer från Norden inte behöver uppehållstillstånd för att bosätta sig i Sverige och doktorander från länder inom EU behöver inte ansöka om uppehållstillstånd om det gäller en kortare vistelse i Sverige.

År 2020 saknades uppgift om land för 160 av de 1 240 utländska doktorandnybörjarna, vilket motsvarar 13 procent. Det är en ökning med 40 jämfört med året innan, men vid den kommande uppdateringen av doktorandnybörjare våren 2022 kommer flera av dem med okänd bakgrund ha fått

uppgift om land i rapporteringen. Andelen med okänd bakgrund har de senaste åren legat runt 10 procent. Eftersom nybörjarna med okänd bakgrund troligen kommer från Norden eller EU, kommer uppdateringen av nybörjare 2022 troligen leda till att antalet nybörjare från länder inom EU blir större.

Andelen doktorandnybörjare från länder utanför EU minskade under tioårsperioden från 63 till 58 procent, se figur 3. Samtidigt ökade nybörjare från länder inom EU från 27 till 29 procent och nybörjare med okänd bakgrund från 10 till 13 procent.

Figur 3. Andel utländska nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011 och 2020, uppdelat på länder inom EU och länder utanför EU och nybörjare med okänd bakgrund.

Det var en större andel män än kvinnor bland doktorandnybörjarna från länder utanför EU både 2011 och 2020. Andelen kvinnor var 40 procent och andelen män 60 procent år 2020. Bland doktorandnybörjarna från länder inom EU var det däremot fler kvinnor än män, 53 procent och 47 procent. Mellan 2011 och 2020 ökade andelen kvinnor både för länder inom och utanför EU.

Flest doktorandnybörjare från Asien, men de har minskat

Från vilka geografiska områden inom EU och utanför EU kommer flest doktorandnybörjare? Tabell 2 visar de geografiska områdena efter antalet doktorandnybörjare.

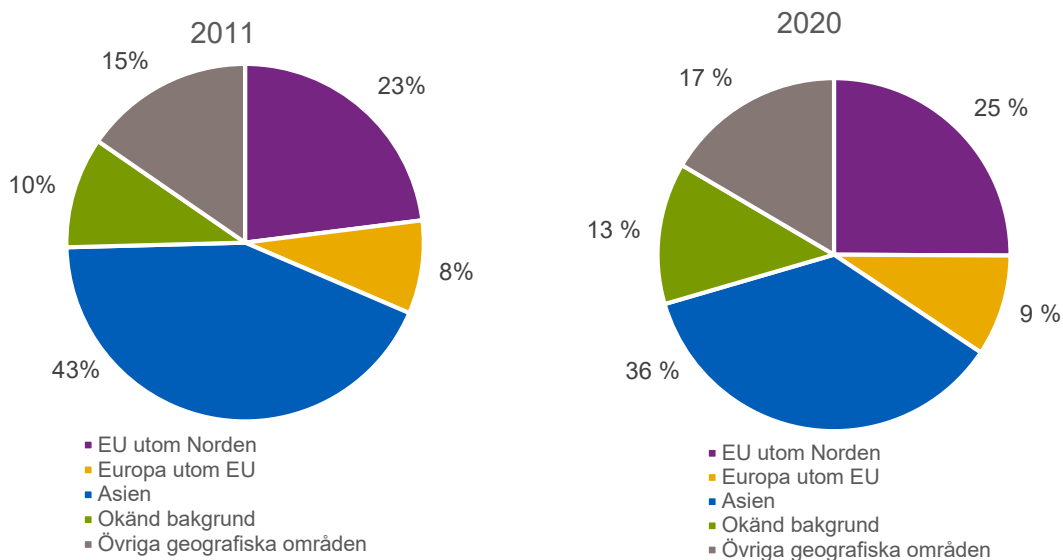
Flest doktorandnybörjare, 450 stycken, kom från Asien 2020. Därefter följer 310 nybörjare från länder inom EU utom Norden. Från Europa utom Norden och EU (härefter benämnd Europa utom EU) kom 120 nybörjare. Det fanns 160 utländska doktorandnybörjare med okänd bakgrund 2020. Det troligaste är, som nämnts tidigare, att dessa är från Norden eller EU.

Tabell 2. Antalet utländska nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011 och 2020, uppdelat på geografiskt område och kön. Avrundat till närmaste tiotal.

Geografiskt område	2011			2020		
	Totalt antal doktorand-nybörjare	Kvinnor %	Män %	Totalt antal doktorand-nybörjare	Kvinnor %	Män %
Asien	570	35	65	450	40	60
EU utom Norden	310	43	57	310	50	50
Okänd bakgrund	130	47	53	160	39	61
Europa utom EU	110	49	51	120	59	41
Sydamerika	30	38	62	60	41	59
Nordamerika	60	51	49	50	32	68
Afrika	70	30	70	50	40	60
Norden utom Sverige	40	46	54	40	66	34
Oceanien	10	-	-	10	-	-
Totalt	1 330	40	60	1 240	45	55

Bland doktorandnybörjarna 2020 var det fler kvinnor än män inom de två områdena Norden utom Sverige och Europa utom EU, se tabell 1. Det var lika många kvinnor som män inom EU utom Norden. Men inom övriga regioner var det fler män än kvinnor 2020. Andelen kvinnor ökade mellan 2011 och 2020 inom alla områden utom bland nybörjarna från Nordamerika och bland nybörjare med okänd bakgrund.

Figur 4. Antalet utländska nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011–2020, uppdelat på de största geografiska områdena.

Både 2011 och 2020 var det flest doktorandnybörjare från Asien, men andelen minskade från 43 till 36 procent under tioårsperioden, se figur 4. Samtidigt ökade andelen nybörjare från EU utom Norden från 23 till 25 procent. Även andelen nybörjare från övriga geografiska områden ökade

2011–2020 från 15 till 17 procent. Antalet nybörjare från Europa utom EU var 8 procent 2011 och 9 procent 2020.

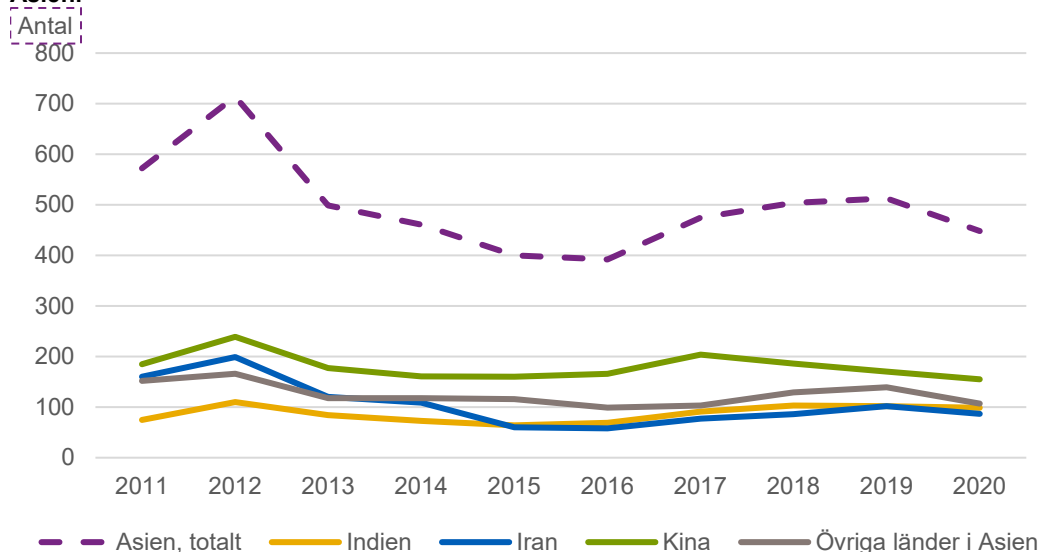
Det är också intressant att se vilka länder som doktorandnybörjarna kommer från och om det har skett någon förändring av länder under tioårsperioden. I nästkommande stycke redovisas först de länder i Asien som har flest doktorandnybörjare och sedan de länder inom EU utom Norden som har flest nybörjare. Länderna i regionerna Asien och EU utom Norden har valts eftersom det är de två områden där flest nybörjare kommer ifrån.

Vanligast att komma från Kina

Tre länder dominerar bland doktorandnybörjarna från Asien, se figur 5. Flest doktorandnybörjare kom 2020 från Kina med 160 nybörjare. Därefter följde Indien och Iran med 100 respektive 90 nybörjare. Antalet nybörjare från övriga länder i Asien var 110.

Under perioden 2011 och 2020 ökade nybörjarna från Indien samtidigt som nybörjarna från de andra länderna minskade.

Figur 5. Antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011–2020, uppdelat på nybörjare från länder inom Asien.

Det fanns fler män än kvinnor bland doktorandnybörjarna från Asien 2020, se tabell 3. Kina och Iran hade 43 procent kvinnor och 57 procent män. Bland nybörjarna från Indien och övriga länder i Asien 2020 var andelen kvinnor 36 procent och andelen män 64 procent. Mellan 2011 och 2020 minskade andelen kvinnor från Kina, samtidigt som andelen kvinnor från de andra länderna ökade.

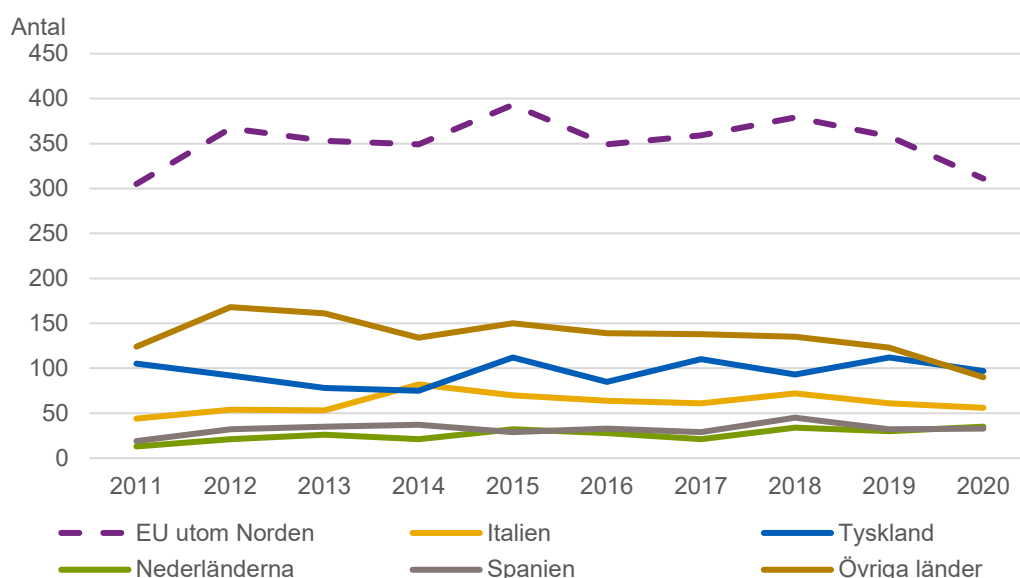
Tabell 3. Antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå från Asien 2011 och 2020, uppdelat på land och kön.
Avrundat till närmaste tiotal.

Geografiskt område	2011			2020		
	Totalt antal doktorand-nybörjare	Kvinnor %	Män %	Totalt antal doktorand-nybörjare	Kvinnor %	Män %
Asien totalt	570	35	65	450	40	60
Kina	190	52	48	160	44	56
Indien	80	17	83	100	36	64
Iran	160	35	65	90	43	57
Övriga länder i Asien	150	24	76	110	36	64

Inom EU hade Tyskland flest nybörjare

Det EU-land som hade flest doktorandnybörjare 2020 var Tyskland med 100 nybörjare, se figur 6. Därefter följde Italien med 60 nybörjare. Nederländerna och Spanien hade 40 respektive 30 nybörjare 2020. Från övriga länder inom EU utom Norden kom 90 nybörjare 2020.

Antalet nybörjare från de olika länderna inom EU utom Norden varierade under tioårsperioden. Nybörjarna från Tyskland minskade något mellan 2011 och 2020, medan antalet från Italien, Nederländerna och Spanien ökade.

Figur 6. Antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå 2011–2020, uppdelat på nybörjare från länder inom EU utom Norden.

Könsfördelningen var jämn för Italien, Nederländerna, Tyskland och totalt för EU utom Norden, se tabell 4. Det innebär att andelen män respektive kvinnor har varit inom spannet 40–60 procent. Bland nybörjare från Spanien var könsfördelningen ojämn, med 36 procent kvinnor och 64 procent män.

Tabell 4. Antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå från länder inom EU utom Norden 2011 och 2020, uppdelat på land och kön. Avrundat till närmaste tiotal.

Geografiskt område	2011			2020		
	Totalt antal doktorand-nybörjare	Kvinnor %	Män %	Totalt antal doktorand-nybörjare	Kvinnor %	Män %
EU utom Norden, totalt	310	43	57	310	50	50
Italien	40	32	68	60	54	46
Nederländerna	10	46	54	40	60	40
Tyskland	110	50	50	100	46	54
Spanien	20	32	68	30	36	64
Övriga länder i EU utom Norden	140	42	58	120	48	52

Sammanfattning

Forskarutbildningen rekryterar i hög grad internationellt och 2020 var 40 procent av alla doktorandnybörjarna i Sverige utländska nybörjare.

De flesta utländska doktorandnybörjare kom från länder utanför EU under perioden 2011–2020, men andelen minskade under perioden från 63 till 58 procent. Samtidigt ökade andelen nybörjare från länder inom EU från 27 till 29 procent. Nybörjare med okänd bakgrund ökade från 10 till 13 procent, men vid uppdateringen av doktorandnybörjare våren 2022 kommer flera av dem med okänd bakgrund ha fått uppgift om land.

Flest utländska doktorandnybörjare från Asien

Det geografiska område som flest utländska doktorandnybörjare kom från 2020 var Asien, och därefter följde nybörjare från EU utom Norden. Under de senaste tio åren minskade andelen doktorandnybörjare från Asien från 43 till 36 procent, medan andelen från EU utom Norden ökade från 23 till 25 procent.

Kina var det land i Asien som 2020 hade flest doktorandnybörjare och därefter följde Indien och Iran. Under tioårsperioden ökade antalet nybörjare från Indien, medan antalet minskade från Kina och Iran. Flest doktorandnybörjare inom EU utom Norden 2020 kom från Tyskland. Därefter följde Italien, Nederländerna och Spanien. Under tioårsperioden minskade antalet nybörjare från Tyskland och Italien, samtidigt som antalet från Nederländerna och Spanien ökade.

Coronapandemin har ännu inte lett till minskning av doktorandnybörjare

Hittills kan vi varken se att det totala antalet nybörjare eller utländska nybörjare på forskarnivå har minskat mellan 2019 och 2020 på grund av coronapandemin. Visserligen minskade antalet utländska och svenska doktorandnybörjare något. Men både antalet utländska och svenska nybörjare blir dock troligen något större, eftersom det finns en viss eftersläpning i rapporteringen.

Mellan 2019 och 2020 minskade antalet doktorandnybörjare något från Kina, Iran, Tyskland och Italien. Men det är ännu för tidigt att uttala sig om ifall reserestriktioner eller ovilja att byta land på

grund av coronapandemin har lett till ett minskat antal doktorandnybörjare från några länder. Det är först i senare uppföljningar när de slutgiltiga uppgifterna för antalet nybörjare i forskarutbildning är klara som vi kan bedöma om pandemin har påverkat antalet nybörjare.

Information om uppgifterna i den här analysen

Uppgifterna är hämtade från tabell 19 i det statistiska meddelandet *Doktorander och examina på forskarnivå 2020*, UF 21 SM 2021, UKÄ och SCB. Länder som har färre doktorandnybörjare än 5 redovisar vi inga uppgifter för. Se <https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/statistiska-meddelanden/statistiska-meddelanden/2021-06-10-fler-kvinnor-an-man-bland-doktorandnyborjarna.html>.